

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Kanta-Hämeen hyvinvointialueella

Integraatiovaliokunta 30.10.2025
3697/00.01.02.00/2025

Valmistelija

erityisasiantuntija Tuula Salminen puh. 050 562 6202,
kumppanuuspäällikkö Päivi Niiranen puh. 050 349 3149

Selostus

Aluevaltuuston 27.5.2025 (§ 38) päätöksen mukaisesti integraatiovaliokunnan tehtävinä on:

- palveluintegraation seuranta;
- asukas- ja asiakaspalautteen seuranta sekä palautejärjestelmien ja asukasosallisuuden kehittäminen;
- kuntien ja hyvinvointialueen yhdyspinnan toimivuuden seuranta;
- strategian toimeenpanon seuranta aluehallituksen määrittelemien painopisteiden osalta;
- seurata, raportoida ja arvioida osallisuusohjelman toteutumista ja järjestöyhteistyötä ja tehdä näitä koskevia kehitysehdotuksia;
- lausuntojen antaminen strategian ja integraation toteuttamiseen liittyvistä asioista;
- kehittää tietojohtamista strategisten painopisteiden tukena;
- valmistella, seurata ja arvioida hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä ohjelmia ja suunnitelmia

Monet edellä olevista integraatiovaliokunnalle osoitetuista tehtävistä liittyvät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuteen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte) on osa hyvinvointialueen ja kuntien palveluiden järjestämistä ja tuottamista. Hyvinvointityö kohdentuu yksilöihin, yhteisöihin, väestöön ja elinympäristöihin. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö luo edellytykset ihmisten hyvinvoinnille. Yksilön näkökulmasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien myötä esimerkiksi elämänlaatu ja sosiaaliset suhteet paranevat sekä terveys ja toimintakyky säilyvät hyvänä mahdollisimman pitkään. Hyvät väestösuhteet tukevat kaikkien asukkaiden hyvinvointia. Näin myös hyvinvointi- ja terveyserot eri ihmisryhmien välillä voivat vähentyä. Yhteiskunnan näkökulmasta hyvinvointityö hillitsee korjaavista palveluista aiheutuvia kustannuksia (esim. päihdehaitoista ja mielenterveysongelmista, syrjäytymisestä ja osattomuudesta aiheutuvat kustannukset). Tähän kannustaa myös kansallisesti käyttöön otettu HYTE-kerroin. Onnistuessaan hyvinvointityö tuo säästöjä ja tuottaa HYTE-kertoimen kautta myös euroja hyvinvointialueelle inhimillisesti myönteisten vaikutusten lisäksi.

Vuoden 2024 HYTE-kerrointulos on julkaistu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen HYTE-kerroinraportissa (Workbook:hva_hyte). Kanta-Hämeen

hyvinvointialue sijoittuu nyt julkaistussa raportissa seitsemänneksi 22 hyvinvointialueen joukossa.

HYTE-kertoimen tarkoituksena on kannustaa ja tukea hyvinvointialueita toteuttamaan monipuolisia ja suunnitelmallisia toimia, jotka kohdistuisivat erityisesti, kansansairauksien ehkäisyyn, ikääntyvän väestön toimintakyvyn edistämiseen ja tapaturmien vähentämiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn sekä sosiaalisen hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämiseen.

HYTE-kerroin muodostuu prosessi- ja tulosindikaattoreista. HYTE -kerroin ilmaisee hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön aktiivisuutta hyvinvointialueella sekä miten hyvinvointialue on onnistunut hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä suhteessa muihin hyvinvointialueisiin. Prosessi-indikaattoreilla mitataan nykytilaa eli sitä, miten koordinoitusti toimenpiteet sujuvat. Samalla se kuvastaa työhön käytettäviä voimavaroja. Tulosindikaattorit mittaavat laaja-alaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön tuloksellisuutta. Ne kuvaavat, missä määrin on saatu aikaan oikeanlaista muutosta ja missä suhteessa tämä tehty työ on kansallisesti asetettuihin tavoitearvoihin sekä muiden hyvinvointialueiden aikaansaannoksiin.

Suhteessa muihin hyvinvointialueisiin Kanta-Häme on onnistunut tähän mennessä parhaiten tyypin 2 diabetesriskissä olevien elintapaneuvonnassa sekä alkoholinkäytön mini-interventiossa. Ammattilaisten panostaminen varhaiseen tunnistamiseen, puheeksiottoon, lyhytneuvontaan sekä systemaattiseen kirjaamiseen ovat onnistuneet tuloksen taustalla. Uusien toimintamallien, kuten liikuntalähetteen ja diabetesriskissä olevan digipolun käyttöönotto ovat myös edistäneet myönteistä kehitystä. Oma Hämeen tietoportaalien kehittäminen on mahdollistanut reaaliaikaisen tiedonsaannin HYTE-kerrointa edistävien toimenpiteiden tuloksellisuudesta.

Tulosindikaattoreiden valossa Kanta-Häme on keskivertoa, eikä merkittävää muutosta edelliseen vuoteen ole tapahtunut. Tulosindikaattoreiden osalta tähtäin tulee olla kansallisesti asetetuissa tavoitearvoissa, joiden saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja suunnitelmallista työtä. Tuloksellisuus edellyttää monialaista työtä sekä vahvaa yhteistyötä kuntien kanssa.

Kahden prosessi-indikaattorin osalta (MPR-rokotuskattavuus ja 8.-luokkalaisten terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen) Kanta-Häme jää nollatulokseen. Osittain tämä selittyy teknisillä ongelmilla, joita oli tietojen siirrossa meiltä THL:n tietokantoihin.

HYTE-kertoimen rooli osana rahoitusta on kasvanut ja sen tasolla on myös taloudellista merkitystä hyvinvointialueelle. HYTE-kertoimen perusteella jaetaan 1,46 prosenttia (noin 396 miljoonaa euroa) hyvinvointialueiden kokonaisrahoituksesta. HYTE-kertoimen painoarvo rahoituksessa tulee mitä todennäköisemmin tulevina vuosina kasvamaan. Jaettava raha on yleiskatteellista ja sisältyy hyvinvointialueen saamaan valtion rahoitukseen. Hyvinvointialue voi käyttää saamansa summan valtion rahoituksen perusteissa osoitettujen tehtävien hoitamiseksi.

Kaikki alueet tulevat jatkossa panostamaan HYTE-kertoimeen osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. HYTE-kertoimen kautta saatavasta rahoituksesta kilpailu kiristyy hyvinvointialueiden kesken: jos Kanta-Hämeen HYTE-kerroin nousee, kasvaa rahoituksen osuus ja vastaavasti jos HYTE-kerroin pienentyy, laskee rahoituksen taso.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yleisesittely on oheismateriaalina.

Erityisasiantuntija Tuula Salminen ja kumppanuuspäällikkö Päivi Niiranen ovat kokouksessa esittelemässä asiaa.

Toimivallan peruste

Aluevaltuuston päätös 27.5.2025 § 38

Toimialajohtajan päätösesitys

Integraatiovaliokunta

1. kiinnittää erityistä huomiota HYTE-kerrointyön merkityksellisyyteen ja siihen panostamiseen toimialoilla sekä

2. merkitsee asian tiedoksi, osana integraatiovaliokunnalle tehtäväksi annettua palveluintegraation, kuntien ja hyvinvointialueen yhdyspinnan toimivuuden ja järjestöyhteistyön seurantaa.

Päätös

Täytäntöönpano

-

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta